

COUNCIL
OF EUROPE

CONSEIL
DE L'EUROPE

EUROPEAN LANDSCAPE CONVENTION
CONVENTION EUROPÉENNE DU PAYSAGE

Magyar Tájdíj

***A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.
kapcsolódó feladatai, lehetőségei***

***A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. kiemelt feladatai,
lehetőségei az Európai Táj Egyezmény és a Magyar Tájdíj
Program végrehajtásához kapcsolódóan:***

- Szakértői szintű részvétel az Európai Táj Egyezmény Nemzeti Koordinációs Munkacsoport munkájában (2015. szeptembertől)
- Közreműködés a magyar pályamű elkészítésében az Európa Tanács Táj Díja 2015. évi fordulójához kapcsolódóan
- Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája terepi napjának megszervezése és lebonyolítása
- A tájdíj program népszerűsítése, társadalmasítása

Részvétel az Európai Táj Egyezmény Nemzeti Koordinációs Munkacsoport munkájában

- A Magyar Tájdíj pályázatra beadott pályaművek bírálatában való szakmai közreműködés (2017)
- Részvétel a felhívás kidolgozásában
- A program továbbfejlesztési lehetőségeinek áttekintése
- Részvétel a tájdíj pályázat nyerteseinek bemutatásában

A magyar pályamű elkészítése az Európa Tanács Táj Díja 2014-2015. évi fordulójához kapcsolódóan

Application for the
Landscape Award of the Council of Europe (2015)

Borderless cooperation of local communities
For the landscape heritage of „Fabulous” Hetés

HUNGARY

A magyar pályázat sikeres szereplésének támogatása

BORDERLESS COOPERATION OF LOCAL COMMUNITIES FOR THE LANDSCAPE HERITAGE OF „FABULOUS” HETÉS

Application for the
Landscape Award of the Council of Europe
2015

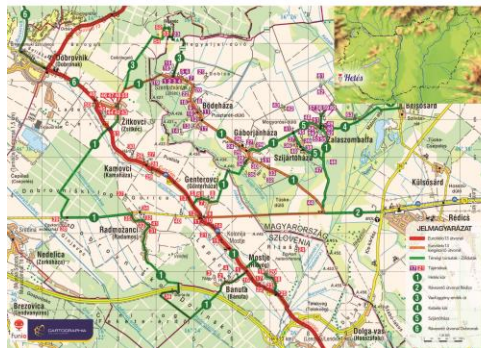
HUNGARY

Applicant. Consortium of Iron Curtain Trail Association, Greenways Methodological Association, local governments of Gáborjánháza, Bódeháza, Szijártóháza and Zalaszentbátfá

Aims. The main aim of the programme was to rehabilitate the connections among the communities on two sides of the former Iron Curtain with the help of raising awareness for landscape heritage as well as to mobilize „local resources” for its survival.

Location. Ten small villages of the ethnographic micro region of HETÉS divided by the border between Hungary and Slovenia.

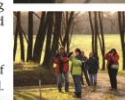
Main activities and outcomes

The **valuable natural and cultural historical landscape elements of Hetés were assessed and documented with the participation of local communities** using local knowledge and to uncover the opportunities making the conservation and sustainable use of these landscape elements possible.

In the second stage of surveying unique landscape assets, so called **Winter’s evening discussions** were organised to involve local people. These informal discussions were very useful for landscape analysis and planning, as well as community building.

The **„Fabulous Hetés” Landscape Walks** were launched for the locals and all interested parties. On this field walks not only valuable landscape elements were presented, but it also promoted community building and deepened the connections between landscape and local communities.

Linking the surveyed valuable landscape elements of Hetés, the **Fabulous Hetés Greenway** was established. This path system for hikers and cyclists enables the sustainable use of these landscape features for tourism. Participatory planning of a greenway proved to be a good tool for mobilizing local people and building community, and in this way it can contribute to preserving landscape heritage of the region.

The **Park of Friendship** were created exactly on the border in the territory of both countries by mobilising volunteers. The **statue of „Borderless Bird”** made from the rusty wire of the former Iron Curtain found in the forest around is standing in the middle of this new green space, right at the border line. This new community place became the symbol of the landscape’s unity of Hetés.

The most complex and the biggest outcome of the programme is the **revitalization of connection and natural co-operation among communities** were living on two sides of a hermetically closed state border for decades, and elimination of barriers still have in heads and souls in spite of demolishing physical borders, and a result of these, **creating the possibility of common thinking and planning** of future for landscape and life.

In this programme, Hetés landscape divided by the border were handled as a single unit. The community building programmes **brought people from both sides of Hetés together**, including Hungarian communities in Hungary and Slovenia, as well as Slovenians.

As a result of the more-than-a-decade long community building work coordinated by the applicants, now there is an **active multicultural community** in the Hetés, which are **ready to act for preserving landscape heritage** of this trans-boundary region.

Az Európa Tanács Táj Díja nyertese a Hetési mintaprogram

**European Landscape Convention
Landscape Award of the Council of Europe
– 4th Session – 2014-2015 –**

On 14 October 2015, the Committee of Ministers decided to attribute
the Landscape Award of the Council of Europe to the project:

***The borderless co-operation of local communities for the landscape
heritage of the “Fabulous” Hetés***

Villages of Bődeháza, Gáborjánháza, Szijártóháza, Zalasombatfa (Hungary)
Villages of Genterovci, Kamovci, Radmožanci, Žitkovci, Mostje, Banuta (Slovenia)
Greenways Methodology Association, Iron Curtain Trail Association

Thorbjørn Jagland, Secretary General

Strasbourg, 10 May 2016

Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

2016. június 8-10.

COUNCIL OF EUROPE

EUROPEAN LANDSCAPE CONVENTION
*SEVENTEENTH COUNCIL OF EUROPE MEETING
OF THE WORKSHOPS FOR THE IMPLEMENTATION
OF THE EUROPEAN LANDSCAPE CONVENTION*

*Council of Europe Landscape Award Forum
of National Selections
4th Session 2014-2015*

Budapest, Hungary
9-10 June 2016
Study visit, 8 June 2016

– PROGRAMME –
23 June 2016

*Document prepared by the Directorate of Democratic Governance
Secretariat of the European Landscape Convention, Council of Europe*

Június 8. – terepi nap

Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

Június 8. – terepi nap

Sajátos adottságok:

- Helyi lakosok száma: 202 fő – konferencia résztvevőinek száma: ~ 70 fő
- Rendelkezésre álló idő: ~ 3 óra

Kiemelt szervezési szempontok:

- A helyi közösségek bevonása
- A konferencia járuljon hozzá a térség ismertségének növekedéséhez, a helyi turizmus fejlődéséhez

Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

Június 8. – terepi nap – előkészítési szakasz

Közösségi jelzésfestés a térségi zöldút-hálózat kiterjesztésére

Az Európai Táj Egylemény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

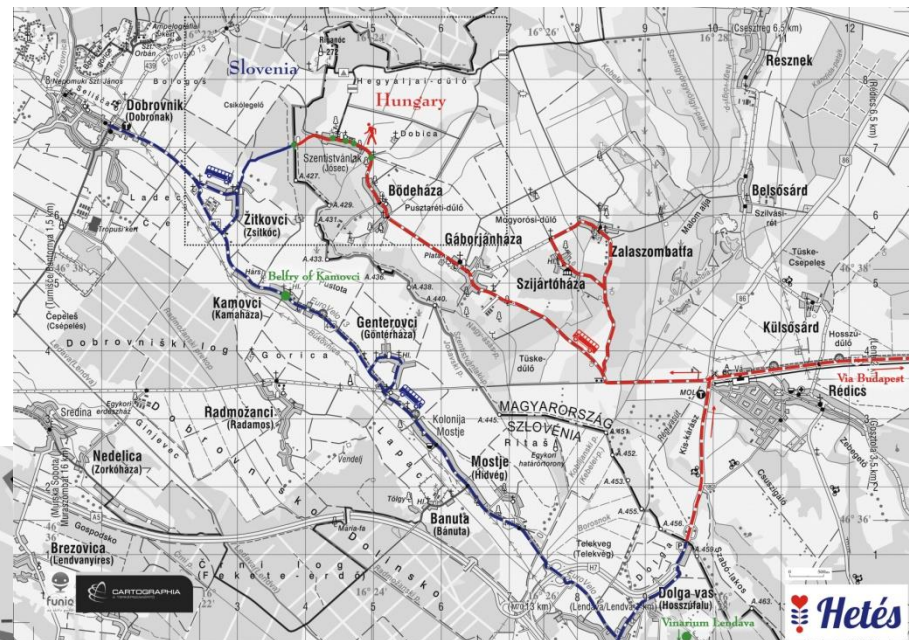
Június 8. – terepi nap – előkészítési szakasz

Főpróba - zöld OT 2016

Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

Június 8. – terepi nap

Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

Június 8. – terepi nap

Hetési mobil tanösvény

A VASFÜGGŐNY EMLÉKEI A HETÉSBEN
RELICS OF THE IRON CURTAIN IN THE HETÉS
OSTALINE ŽELEZNE ZAVESE V POKRAJINI HETÉS

 A 20. századi európai történelem meghatározó szimbóluma, a Vaszfüggöny. A több ezer kilométeren keresztül húzódó kerítés nem csak határvonalat jelentett, hanem a két, egymással szemben álló világrend ellentétét jelképezte. Egyaránt jelentette az információáramlás blokkolását, az utazás korlátozását és a személyes kapcsolatok gátolását. A keleti blokk államai olyan szögvedrőkből, aknamezőkből és magassági figyelőhelyekből álló műszaki zárat építettek ki, ami az átjárást mindkét irányból ellehetesítette. A magyar-jugoszláv határszakazon 630 kilométer hosszan egy- és kétsoros drótkadályt építettek ki, amely mentén aknamezőket telepítettek. 1950 végére több száz magasfigyelőből lehetett pásztázni a határszakast.

A Hetés határon átnyúló jellegéből adódóan több, az egykori Vaszfüggönyre utaló emléket őriz. A tájegységet északra lezáró dombor legmagasabb részén, a Riganyóc (272 m) déli lábánál, a határon átvezető út mentén öt darab, egykor tankcsapdaként funkcionáló gúla alakú betonelem húzódk meg. A határsáv mentén haladva egy fémkeretes határatorny bukkan elő, melyről górvöröi kitérés nyílik a Hetés magyarszági és szlovéniai részére egyaránt. A torony alapját pedig egy bunker alkotja, mely magában is hirdeti és érzékelteti az egykori sötét időket. A határsáv mentén az erdőben járva több helyütt találkozhatunk olyan fákkal, amelyek a mai napig megtalálhatóak azok a szögek, kampók, amelyek a határőrök fára való feljutását, jobb megfigyelésként, elfoglalásuk segítették. Az egykori Vaszfüggöny erdőben talált roszdás szögvedrőjéből készült 2014-ben a Barátság parkban álló Határaitlan madár szobor.

 The Iron Curtain is a characteristic cold-war symbol of the European history of the second half of the 20th century. The fence stretching for thousands of miles not only marked the border but also symbolised the conflict of two opposing regimes. It represented the blocking of the flow of information, the limitation on travel and restriction of personal contacts. The states of the Eastern block constructed a barrier consisting of barbed wire, minefields and military watchtowers that made the frontier impermeable from both directions. On the Hungarian-Yugoslav border a 630 km long single and double wire barrier was installed, with minefields established along the barrier. By the end of 1950 hundreds of military watchtowers allowed the monitoring of the border.

Due to its transboundary position, Hetés has several relics of the Iron Curtain. At the highest point of the hills on the northern edge of the region, at the southern foot of the Riganyóc (272 m), along the road crossing the border there are five pyramid-shaped concrete structures, former tank traps. Along the frontier zone we encounter a metal structure, a 'border-guard's' tower, which offers a magnificent view of both the Hungarian and Slovenian parts of the Hetés. The base of the tower is a bunker, which in itself is a sign of the grim past. Along the frontier, in the woods we may encounter several trees that still have the nails and hooks in them that border-guards used to help them climb the trees to obtain a better observation position. The rusty barbed wire found in the woods that used to be part of the Iron Curtain was used to create the 'Bird without Borders' sculpture erected in the Park of Friendship.

 Edén izmed značilnih simbolov evropskih dogajanj v drugi polovici 20. stoletja je t. i. železna zavesa. Več tisoč kilometrov dolga ograja ni označevala zgolj državno mejo, temveč je simbolizirala dve nasprotni svetovni ideologiji. V enaki meri je pomenila blokado pretoka informacij, omejitve potovanja ter medosebnih stikov. Države vzhodnega bloka so iz bodale žice, minskih polj in stražnih stolpov zgradile ograjo, ki je prehod meje onemogočala z obeh strani. Na madžarsko-jugoslovanski meji so v dolžini 630 kilometrov postavili eno- in dvostrežne žičnate ovire, vzdolž te pa še minska polja. Do konca petdesetih let je bilo mejo moč nadzorovati z več sto stražnih stolpov.

Zaradi svojega čezmejnega značaja so se v pokrajini Hetéschránili številni predmeti, ki spominjajo na nekdanjo železno zaveso. Na najvišjem delu griča, ki pokrajno obdaja s severne strani, ob južnem vznožju vinogradov Riganyóc (272 m) se ob čezmejni cesti nahajajo pet betonskih elementov v obliki piramide, ki so nekoč uporabljali kot protitankne ovire. Če se šprehodimo ob mejni črti, naletimo na kovinski stražni stolp, v katerega se ponuja čudoviti razgled tako na madžarski, kot tudi na slovenski del Hetésa. Temeljni stolpa so oblikovani v bunker, ki barvito spominja na pretekle mračne čase. Med sprehodom v tankinjnjem gozdu lahko vidimo drevesa, v katerih se še danes nahajajo bežljivi v kavčiji, ki so jih vojaki uporabljali, da so se lažje povzpeli na opazovalno mesto na drevesu. V Parku prijateljstva, ki so ga odprli leta 2014 je postavljena skulptura, poimenovana Ptica brez meja (Ptártaítalanmadár) in izdelana iz ostankov zarjavele bodale žice, najdene v obnjenem gozdu.

facebook.com/meseshetes

Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

Június 8. – terepi nap

Szilvakert - pajtakiállítás

Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

Június 8. – terepi nap

Hetési útlevél

PASSPORT

Hetés

HUNGARY
& SLOVENIA

DWELLING-HOUSES WITH 'KÓDISÁLLÁS' IN THE HETÉS

In the late 19th and early 20th centuries the rise of the middle classes brought with it significant changes in the buildings of the Hetés area. The new brick houses with tile roofs were built by trained craftsmen whose skills were reflected in the use of materials and of new construction techniques. The foundations, floor, shell, doors, windows and heating of the buildings offered greater convenience even if electricity and running water was still lacking.

The availability of more funds and greater expertise also turned the outside of the house more fashionable, with columns, arches and various embellishments. The brick porches at the front of the entrance lent a neo-classic look to the architectural style of the era. Of these, the originally open porch with a salient roof supported by columns was known, somewhat ironically, as the 'kódisállás' ('where the beggars stand'). The two to four columns resting on a low parapet wall and the triangular gable on top was a structural as well as decorative element of the building. It often had a small half-door made of slats or planks and, depending on the height of the foundation, a few steps would lead up to the panel door.

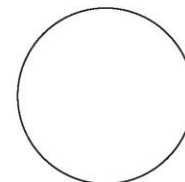
Each village used to have its 'dependents' who would receive their daily meals in a different house every day. Those who came from afar could also count on a piece of bread and a drink. However, by the time the 'places where the beggars stand' were constructed, this custom had all but died out. Only the name preserves its memory.

The dwelling-houses with 'kódisállás' are typical and, alas, endangered structures in the Hetés. In recent decades the porch has often been demolished or walled in. During the surveys we were able to identify no

more than six such buildings retaining their original features, mostly in villages in the Hungarian part of the Hetés. Each of the dwelling-house with 'kódisállás' restored to their original form are inhabited by 'outsiders' who recently moved into the Hetés.

Check/stamp:

Az Európai Táj Egyezmény tájdíjról szóló tematikus műhelykonferenciája

Június 8. – terepi nap

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

EUROPEAN LANDSCAPE CONVENTION
CONVENTION EUROPÉENNE DU PAYSAGE

A tájdíj program népszerűsítése

Kiemelt felületek, módszerek:

- honlap: www.hoi.hu
- szakmai rendezvények
- szakmai partnerek felületei (pl. TermészetBÚVÁR)

Az Európa Tanács Táj Díját tizenkét ország jelöltje pályázták meg 2015-ben. Az elismerést egy olyan projekt nyerte el, amely tíz, apró település összefogásával valósult meg hazánkban és a szomszédos Szlovéniában, a Kerka- és a Mura-vidék találkozásánál. A mintaprogram résztvevői olyan együttműködést valósítottak meg, amely földrésznünk sok más vidéken is eredményes mintája lehet a táji örökség közösségi alapú, táji léptékű együttműködésen alapuló megőrzésének és fenntartható hasznosításának. A díjat egy műhelykonferencia keretében június 9-én Budapesten adták át.

A földrésznünkön ezúttal negyedszer odaitélt kitüntetés előző nyertesei között olyan, magas táji kultúrájú országokat találunk, mint a tájdíjprogramnak mintát adó Franciaország vagy az Európai Táj Egyezmény létrehozásának egyik kezdeményezője és nemzetközi egyezmény aláírásának helyszínét (Firenze) adó Olaszország.

EGY ELFELEDETT TÁJ

Bődehaza (Bődehaza-Szentistvánlak), Gáborjánháza, Szijártóháza, Zalaszombatfa, Genterovci – Göntérháza, Kamovci – Kámaháza, Radmožanci – Radamos, Žitkovec – Zsitkóc, Mostje – Hídvég és

Bánuta – Bánuta egy kevésbé ismert tájunk, Hetés kisteleplüsei. A Hetés egy néprajzi táj, amely elsősorban egységes, népi kultúrája alapján értelmezhető. Egyedi jellegét tájféldrajzi értele-

ben a természeti és a kulturális tényezők együttesen adják. A népi kultúrának a táj karakterében megmutatózó hatásai sok hasonlóságot mutatnak a szomszédos Göcsejjel és Őrséggel, illetve a határ szlovéniai oldalán húzódó Gorikóval.

A természeti adottságok között is talá-lunk hasonlóságot. Ilyen a kavicsos és az agyagos jellegű felszíni üledékek jelen-léte, amelyeken gyenge termőképességű, kötött erdőtalajok alakultak ki. Ugyan-akkor Hetést alapvetően sík vidéki dom-borzat jellemzi, és ezzel összefüggésben meghatározó tényező a felszínhez közeli talajvíz jelenléte. E természet adta körülmények között a több évszázados, emberi gazdálkodás igen változatos karakterű, erdők, legelők és szántók mozaikjaiból álló táj kialakulását eredményezte.

EGY TÁJ, KÉT ORSZÁG

A hetési táj egészségét 1920-ban a triano-ni döntés drasztikus határmeghúzással

Hetés nyerte el az Európa Tanács Táj Díját

2016. 08. 10.
Az Európai Táj Egyezmény 17. műhelykonferenciáját rendezték meg Budapesten, 2016. június 8. és 10. között, amelyen 35 ország képviselője volt jelen. Az Európa Tanács Táj Díját Hetésnek ítélték oda.

2016. június 9-én ünnepélyes eredményhirdetéssel egybekötött galavacsorán **Maguelonne Dejant-Pons**, az Európa Tanács Európai Táj Egyezmény Titkára és **Fazekas Sándor** földművelésügyi miniszter **V. Nemeth Zoltán** környezetügyi, agrárfejlesztési és hungarikumokért felelős államtitkár jelenlétében adta át az Európa Tanács Táj Díját a nyertes konzorcium képviselőinek: **Bédo András**nak, a Vastaggyónyi Ut. Egyesület igazgatójának, **Budai Krisztián**nak, a Zódotok Művészeti Egyesület elnökének, **Szép Zsuzsanna**nak, a radcsi községzöldügy igazgatójának, valamint az érintett települések polgármestereinek.

Fazekas Sándor ismertette, hogy az idén 12 országból érkezett pályaműből a bizottság Mesés Hetés négy magyar és hat szlovén településének ítélte meg a díjat. A települések és két magyar civil szervezet - a Vastaggyónyi Ut. Egyesület és a Zódotok Művészeti Egyesület - vármegyei és fejlesztési koncepciói hangolták össze annak érdekében, hogy a hetési tájon lévő építet és természeti kincsek megőrizhetők és fejlesztethetők legyenek, amelyben külön kiemelte a Herman Ottó Intézet példamutató segítségét is. A miniszter hangsúlyozta: a díj fontos visszajelzés arra, hogy a magyar tájgazdálkodásban vállalt kötelezettségek teljesülnek az ország és a kilenczöt célpont megvalósulása. Külön is köszönetet mondott a nemzetközi pályázat előkészítését végző tárcaosztályok részére, valamint a bíráló bizottságnak.

Maguelonne Dejant Pons nyilatkozata szerint, történelmi jelentőségű, hogy első alkalommal bélethették a díjat egy határon átnyúló

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

EUROPEAN LANDSCAPE CONVENTION
CONVENTION EUROPÉENNE DU PAYSAGE

